

Jade

door Sarah Boidart

Een gesprek met Caroline Tran-Vinh, directrice van Eurojade, wiens hele leven in het teken van jade staat. Tijdens een vakantie in Canada sloeg de vonk voor dit buitengewone mineraal over toen ze langs de weg halt hield bij een verkooppunt van blokken nefrietjade en op slag meer wou weten over dit vrij onbekende gesteente.

Nefritis van Canada (links) en jadeiet uit Myanmar (rechts)
Foto : Eurojade

Caroline Tran-Vinh

Wat omhelst de algemene benaming “jade” eigenlijk precies ?

In feite bestaan er twee soorten jade: jadeïet en nefriet. Al meer dan 7000 jaar maakt nefriet deel uit van de geschiedenis van Azië tot de belangstelling in de 18de eeuw stilaan verschoof naar jadeïet. Zo werden beide soorten in 1784 officieel onderscheiden.

Jadeïet komt voor in een brede waaier van kleuren (wit, verschillende tinten paars, rood, oranje, geel, bruin, licht- tot diepgroen – met typische groenwitte vlekken, donkergroen tot zwart, blauw) terwijl nefriet een beperkter kleurengamma heeft: wit tot donkergroen, bruin, oranje, grijsblauw en zwart. Jadeïet is ook harder dan nefriet: 7 tegenover 6.

Maar ook al is nefriet minder hard, door zijn bijzondere structuur van microscopische, in elkaar vervlochten vezelkristallen is dit toch een mineraal met zeer grote taaiheid.

Wat zijn de belangrijkste vindplaatsen van jade in de wereld ?

Voor jadeïetjade is dat Myanmar (het vroegere Birma). Een heel klein deeltje wordt verkocht tijdens een veiling die de regering in Rangoon om de twee jaar organiseert. De Chinezen bepalen de waarde van de “boulders” (moederrotsen) door een venstertje te maken om in het blok te kijken. Ze gokken dan op de homogeniteit van de rots en van dat smalle venstertje. Tijdens die veiling gaan gigantische bedragen om. De rest van de productie wordt in China en Hongkong geslepen en bewerkt.

Nefrietjade wordt hoofdzakelijk ontgonnen in Canada, vooral in de provincie British Columbia. In de jaren '70 en '80 kocht Kirk Makepeace de drie grootste mijnen: Ogden Mountain, Kutcho en Polar. Die laatste is intussen uitgeput maar leverde wel nefriet van heel mooie kwaliteit, met een zeer diepe, doorschijnende kleur. De productie wordt evenwel niet in Canada bewerkt, want ze wordt grotendeels opgekocht door Chinezen en Taiwanese. Er zijn ook

Vaas in de vorm van een groenachtig grijs nefriïts lotus - 18e eeuw
© Baur Foundation, Geneva - Foto Marian Gérard, Geneva

Een paar voorbeelden van jadeïet uit Myanmar in verschillende kleuren. Foto: Eurojade

Vaas met een deksel - Donkergroen nefriet - 19e eeuw
© Baur Foundation, Geneva - Foto Marian Gérard, Geneva

nog enkele mijnen in onder meer Nieuw-Zeeland, Australië, Rusland en de Verenigde Staten maar die zijn allen vrij beperkt in vergelijking met de hoeveelheden die in Canada naar boven gehaald worden.

Wat onderscheidt de vindplaatsen van elkaar ?

De samenstelling van de jade verschilt van land tot land, en bijgevolg ook de kleur, de textuur en de doorschijnendheid. Zo is jadeïet uit Myanmar bijvoorbeeld gekend voor zijn lavendelkleur, maar ook de imperiaalgroene variant staat er hoog aangeschreven. Russische jade is minder doorschijnend dan die uit Myanmar maar de kleur kan soms dieper zijn. Toch komen er vrij vaak zwarte vlekken voor. Jade uit Guatemala is korreliger van textuur, is gemarmerd en daardoor ondoorschijnend.

Hoe kan een ongevoefd oog jade naar waarde schatten ?

Zelfs voor een expert is het bijzonder moeilijk om de kwaliteit van een product uit jade te bepalen. Zoals zo vaak geeft de prijs al een goede indicatie. Een heldere, doorschijnende steen van redelijke omvang tegen een lage prijs moet al een belletje doen rinkelen. Zo'n steen is eerder zeldzaam want alle kwaliteiten zijn erin verenigd. Een expert kan met een vergrootglas een schijn van een spinnenweb aan het oppervlak of een "zwevende" kleur onderscheiden, wat erop wijst dat de steen bewerkt werd. In 1990 heeft het GIA (Gemological Institute of America) een aantal tests ontwikkeld waarbij met behulp van een infraroodspectrometer

kan worden nagegaan of er polymeerhars aanwezig is. Er bestaat trouwens een classificatie voor jadeïetjade: dit is de benaming "jade type A" waarvan de kwaliteit bepaald wordt door de kleur, de doorschijnendheid, de homogeniteit, enz.

Sommige leveranciers gaan zelfs van "A" tot "AAA", maar daaromtrent bestaat geen gemmologische consensus.

Wat zijn de kenmerken van de verschillende types ?

Eerst en vooral is er "jade type A", wat duidt op gepolijst jadeïet dat met bijenwas of kleurloze paraffine behandeld werd. Hierdoor worden barstjes weggewerkt en komt de kleur beter uit. Dit is een tijdelijke behandeling die probleemloos herhaald kan worden. Soms verwijst de term "type A" ook naar onbehandeld jadeïet.

Daarnaast is er "jade type B". Hier werd de jade eerst gebleekt en daarna behandeld. Begin jaren '80 werd dit procédé voor het eerst toegepast in Oost-Azië. Het levert een gesteente met een heldere kleur op, maar onder de microscoop vallen toch de "spinnenwebben" op. Deze soort jade blijft tot op vandaag de meest voorkomende op de markt van behandelde jade.

Tot slot is er "jade type C", dit is kunstmatig gekleurd jadeïet met of zonder harsbehandeling. Door de poreuze structuur van de microkristallen kan de jade allerlei kleuren krijgen, zoals groen of paars. De vaak organische kleurstoffen hebben evenwel de neiging om mettertijd te vervagen.

Wat zijn de meest voorkomende jade-imitaties en hoe zijn die te herkennen ?

Zoals bij de meeste edelstenen moet je goed opletten. Veel handelaars bieden zogezegd stukken uit jade aan met volstrekt uit de lucht gegrepen benamingen. Een kleine bloemlezing: nieuwe jade, Hunan-jade, Xinjiang-jade, Hotan-jade, Koreaanse jade, Queensland-jade, enz. Onthoud dat de benaming niets zegt over de kwaliteit.

In plaats van jade wordt soms ook de kwartssoort aventurijn aangeboden. Net als jadeïetjade heeft die een hardheid van 7. Je kan dit specifieke mineraal evenwel herkennen aan de korrelige textuur en de aanwezigheid van kleine deeltjes groene mica in een kleurloos geheel. Als je aandachtig kijkt en barstjes ziet, kan dit wijzen op kleurstoffen. De “jade van Transvaal” is in werkelijkheid hydrogrosulaar (mineraal uit de granaatgroep).

Serpentijn wordt soms “nieuwe jade”, “Koreaanse jade” of “Suzhou-jade” genoemd. Dit mineraal is echter veel minder hard dan jadeïet, amper 5 en half. Je kan het herkennen aan het wolkige uitzicht, de witte vlekken en het vettige voorkomen. Deze lijst is niet volledig.

Met mijn welgemeende dank aan Caroline Tran-Vinh van Eurojade.

Als je hier meer over wil weten, surf dan naar haar website: www.eurojade.fr.

Voorts kan je ook het boek lezen van Stan Leaming, “Jade Fever: Hunting the Stone of Heaven” of een bezoek brengen aan de tentoonstelling “La Pierre sacrée des Maori” die nog tot 1 oktober 2017 loopt in het Musée du Quai Branly te Parijs.

Uw koopwaar is goud waard.

Vertrouw op Vanbreda Risk & Benefits voor een optimale bescherming.

Laat uw koopwaar nog meer schitteren en kies voor onze **exclusieve verzekeringsopties voor juweliers**.

Als onafhankelijke verzekeringsmakelaar biedt Vanbreda elke juwelier een oplossing op maat voor zijn/haar diefstalverzekering.

Dankzij onze samenwerking met specialisten op de Belgische markt bieden wij u **exclusieve voorwaarden** aan.

Meer informatie?

Contacteer onze specialist Nick Van den Broeck via 03 217 67 58 of via nick.vandenbroeck@vanbreda.be.

www.vanbreda.be

